

КАТЕГОРІЇ ПІДСУДНІСТЬ І ПІДВІДОМЧІСТЬ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ДИСКУСІЇ ВІДНОСНО ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ

Попельнюх Р.О.,
суддя

Апеляційний суд Черкаської області

У статті досліджено питання щодо таких правових категорій як «підсудність» та «підвідомчість», зосереджено увагу на дискусіях стосовно їх визначення та співвідношення. Аналізуються положення нормативно-правових актів, точки зору вчених адміністративістів щодо визначення понять «підсудність» та «підвідомчість». У статті також на прикладах таких країн як Болгарії, Литви, Латвії, Естонії, Грузії, Вірменії, Молдови, Німеччини досліджені історичні аспекти виникнення і функціонування адміністративної юстиції та застосування термінів «підсудність» та «підвідомчість». Дослідженням доведено, що дані поняття є тісно пов'язаними між собою, норми права, що складають інститут підсудності виходять від норм, що регламентують інститут підвідомчості і разом утворюють органічно зв'язану внутрішню єдність.

Ключові слова: підсудність, підвідомчість, інститут, правила визначення, норми права, компетенція, повноваження, адміністративний суд, адміністративне судочинство.

Попельнюх Р.А. / КАТЕГОРИИ ПОДСУДНОСТЬ И ПОДВЕДОМСТВЕННОСТЬ В АДМИНИСТРАТИВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ: ДИСКУССИИ ОТНОСИТЕЛЬНО ИХ ОПРЕДЕЛЕНИЯ И СООТНОШЕНИЯ / Апелляционный суд Черкасской области, Украина

В статье исследован вопрос относительно таких правовых категорий как «подсудность» и «подведомственность», сосредоточено внимание на дискуссиях относительно их определения и соотношения. Анализируются положения нормативных правовых актов, точки зрения ученых административистов относительно определения понятий «подсудность» и «подведомственность». В статье также на примерах таких стран как Болгарии, Литвы, Латвии, Эстонии, Грузии, Армении, Молдовы, Германии исследованы исторические аспекты возникновения и функционирования административной юстиции и применения терминов «подсудность» и «подведомственность». Исследованием доказано, что данные понятия являются тесно связанными между собой, нормы права, которые составляют институт подсудности, выходят от норм, которые регламентируют институт подведомственности и вместе образуют органично связанное внутреннее единство.

Ключевые слова: подсудность, подведомственность, институт, правила определение, нормы права, компетенция, полномочия, административный суд, административное судопроизводство.

Popelnyukh R.A. / CATEGORIES COGNIZANCE AND JURISDICTION IN ADMINISTRATIVE LEGAL PROCEEDING: DISCUSSIONS IN RELATION TO THEIR DECISION AND CORRELATIONS / Appeal court of the Cherkasskoy area, Ukraine

In the article a question is investigational in relation to such legal categories as a «cognizance» and «jurisdiction», concentrated attention on discussions in relation to their decision and correlations. Positions are analysed normatively legal acts, points of view of scientists of administrativistiv in relation to the decision of concepts «cognizance» and «jurisdiction». For today, in judicial literature, namely in the norms of operating code of administrativnogo production of Ukraine not fastened confessedly decision of jurisdiction as well as to the cognizance, what generates discussions in relation to this question.

In the article also on the examples of such countries as Bulgaria, Lithuania, Latvia, Estonia, Georgia, Armenia, Moldova, Germany the historical aspects of origin and functioning of administrative justice and application of terms are investigational «cognizance» and «jurisdiction». In particular, a cognizance is the phenomenon historical is arose up after those historical grounds, what all judicial system. During history of human civilization there were figure courts which answered the structure of that society.

The article of institute of cognizance are relations which the questions related to the decision about the rules of decision of concrete administrative courts plenipotentiary to examine and decide spores, and the article of institute of jurisdiction are relations, which arise up between a court and persons which apply for judicial defence, questions related to the decision, about acceptance to the production of court of disputes and other legal requirements, about procesual'no-legal consequences of failure to observe governed about jurisdiction.

It is set that «jurisdiction» is a legal institute, which contains norms, which differentiate plenary powers between different jurisdiction organs both judicial and unjudicial during the decision of disputes; a «cognizance» is a legal institute, which contains fastened in Code of the administrative legal proceeding of Ukraine norms which taking into account an object and to sub"ektnogo composition in public legal disputes of decision of concrete administrative courts plenipotentiary to examine and decide disputes.

It is well-proven research, that these concepts are closely associated between itself, norms are rights, which make the institute of cognizance go out from norms which regulate the institute of jurisdiction and together form organically internal unity.

Key words: cognizance, jurisdiction, institute, governed decision, norms of right, jurisdiction, plenary powers, administrative court, administrative legal proceeding.

Загальновідомим є той факт, що відповідно до Конституції України кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. В свою чергу, в нормах процесуальних актів закріплено, що кожна особа має право в порядку, встановленому КАСУ, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю органа державної влади, органа місцевого самоврядування, їх посадової чи службової особи, іншим суб'єктом при здійсненні ним владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень порушені її права, свободи або інтереси. Питання про порядок і форму здійснення такого звернення – це питання про підвідомчість справ. Ніхто не може бути

позбавлений права на розгляд його справи в адміністративному суді, до підсудності якого вона віднесена КАСУ. Тому нами пропонується для остаточного з'ясування питання як треба правильно визначити підсудність в адміністративному судочинстві, зіставити її із суміжної їй правовою категорією «підвідомчість».

Взагалі, підсудність є явищем історичним – вона виникла за тими самими історичними підставами, що й уся судова система. Протягом історії людської цивілізації існували станові суди, що відповідали структурі тогочасного суспільства [1, с. 110]. У зв'язку з появою судів різної спеціалізації виникає питання, який термін вживати «підсудність» чи «підвідомчість», коли мова йде про розмежування справ між цими судами. З урахуванням наведеного, деякими адміністративістами висувалася точка зору, яка

знайшла своє відображення в проекті Адміністративного-процесуального кодексу, підготовленого Центром політико-правових реформ в 2000 р., суть якої полягає в тому, що коли йдеться про розмежування повноважень між судами різної спеціалізації правильно було б вживати правову категорію «підсудність», аргументуючи що категорія «підвідомчість» була актуальна раніше, коли мова йшла про розмежування повноважень між адміністративними органами та судами. Варто також зауважити, що проект Адміністративного процесуального кодексу, розроблений Верховним Судом України в 2003 р., містив категорію як «підвідомчість» коли мова йшла про коло і характер відносин з яких виникає адміністративно-правовий спір, так і «підсудність» при розмежуванні кола справ між судами всередині системи.

На сьогодні, у процесуальній літературі, а саме у нормах чинного КАСУ не закріплено загально визнаного визначення підвідомчості як і підсудності, що й породжує дискусію щодо даного питання. Тому, при аналізі співвідношення категорій «підвідомчість» та «підсудність» висловлюється думка, що їх розмежування виявляється штучним, за тим, що вони не різнопланові, а підсудність є складовою частиною підвідомчості суду. Як зазначається в юридичній літературі, важко погодитись з В.М. Жуйковим, який вважає, що для розподілу предметів видання між різними судами нині краще використати інститут підсудності, а не підвідомчості.

Робота над дефініцією «підсудність» продовжується вже тривалий час. З точки зору філології, «підсудний» означає того: що підлягає суду, має розглядатися в суді [2, с. 418]. У Великому енциклопедичному юридичному словнику, підготовленому за редакцією академіка НАН України Ю.С. Шемшученка, визначається поняття «підсудність у кримінальному судочинстві», «підсудність у цивільному судочинстві», «підсудність в адміністративному судочинстві» Так, підсудність в адміністративному судочинстві визначається як розмежування компетенції між окремими ланками системи адміністративних судів і між адміністративними судами однієї ланки щодо розгляду справ адміністративної юрисдикції (адміністративних справ).

Загалом характеризуючи підхід до вище зазначеного поняття на думку, В. Соловьева, П. Громова, В. Симшина, підсудність, по-перше, є процесуальним інститутом, що встановлює компетенцію суду, відповідно до кола справ, які він повинен розглядати, по-друге, відображає компетенцію суду першої інстанції від суду, що розглядає справи в апеляційному, касаційному, виключному порядку або з обставин, що знову відкрилися. Однак, треба зазначити, що компетенція визначає характер і обсяг повноважень судів у цілому на відміну від інших державних і адміністративних органів.

Натомість, певна група вчених визначає підсудність як розмежування компетенції між окремими ланками судової системи і між судами однієї ланки щодо розгляду і вирішення підвідомчих їм справ [3, с. 227; 4, с. 89]. Зміст же компетенції адміністративного суду становлять повноваження, які можна класифікувати на предметні (повноваження, які визначають межі юрисдикції) і функціональні (різного характеру повноваження щодо керівництва процесом здійснення правосуддя) [5, с. 12]. Як правильно вказує А.Ф. Козлов, визначення предметних повноважень судів не вичерпується підвідомчістю, тобто інститутом підвідомчості вони встановлюються лише в самому загальному виді, відразу для всіх судів. У свою чергу І.Г. Побірченко зазначає, що юридичні норми, сукупність яких утворює інститут підвідомчості, визначають не компетенцію певних юрисдикційних органів, а властивості (характер спірних правовідносин) справ, в силу яких їх вирішення віднесено до компетенції того чи іншого органу. На нашу думку, із таким підходом останнього вченого,

погодитися не можна, оскільки розмежування компетенції між окремими ланками судової системи є підвідомчістю, і взагалі поняття компетенції характеризує сам орган, а поняття підсудності характеризує спір і як він розглядається у відповідному суді.

Окремо, слід звернути увагу на питання підвідомчості спорів-конфліктів, яке розкрито в науковому доробку дослідниками такими, як В.Б. Аверьянов, Ю. Білоусов, А. Бутирський, О. Вінник, К. Гарагата, І. Ілієв, Л. Кондратьєва, С. Кузьменко, Р. Куйбіда, І. Лукач, М. Стахурський, О. Червякова, М. Черленяк, Г. Шунько, Н. Янюк та інших. Зокрема, В.Б. Аверьянов вважав, що підвідомчість – це найбільш загальне визначення усіх можливих станів управлінських відносин, які існують між органами виконавчої влади.

Крім того, ряд авторів (В.Ф. Тараненко, М.К. Треушников) визначають підвідомчість як предметну компетенцію державних і суспільних органів з вирішення різних правових питань та виділяють чотири загальні критерії (ознаки) розмежування підвідомчості справ між судами та іншими юрисдикційними органами: наявність правового спору чи спору про право у відповідній сфері правового регулювання; суб'єктивний склад осіб, які беруть участь у справі; змістовний (предметний) склад спору; непоширеність юрисдикції інших юрисдикційних органів (судів) на спірні правовідносини, визначені законом.

С. М. Довганчук, трактує, що предметом інституту підвідомчості являються відносини, які виникають між судом і особами, що звертаються за судовим захистом, пов'язані з вирішенням питання про прийняття до ведення суду спорів і інших правових вимог, про процесуально-правові наслідки недотримання правил про підвідомчість. Інший підхід до аналізу даного поняття запропонував Ю.К. Осіпов, де підвідомчість постає як міжгалузевий інститут права, що виконує функцію розподільчого механізму юридичних справ між різними юрисдикційними органами. Однак ми дозволимо собі не погодитися з тим, що категорія «підвідомчість» охоплюється категорією «міжгалузевий інститут». З урахуванням наведеного, можна запропонувати визначати поняття «підвідомчість» за допомогою терміна «правовий інститут», оскільки останній має важливе значення для адміністративного судочинства й містить у собі норми, якими проводиться розмежування функцій між судовими й несудовими органами.

Проаналізувавши категорії «підсудність» і «підвідомчість» запропонованих низкою науковців можемо надати їх визначення. Отже, підвідомчість – це правовий інститут адміністративного процесуального права, який забезпечує розгляд та вирішення адміністративними судами публічно-правових спорів, віднесених процесуальним законом виключно до їх компетенції, відмежовуючи публічно-правові спори, які належать до компетенції інших судових чи державних органів. В свою чергу, підсудністю є правовий інститут, що об'єднує закріплені у Кодексі адміністративного судочинства України норми, якими з урахуванням предмету й суб'єктного складу публічно-правових спорів встановлено правила визначення конкретних адміністративних судів повноважних розглядати і вирішувати ці спори.

Для більш поглибленого і багатостороннього пізнання категорій «підсудність» і «підвідомчість» певне значення має досвід зарубіжних країн. У кожній державі існує свій підхід до рішення питання про їх визначення. Так, розмежування підвідомчості і підсудності адміністративних спорів передбачено у законодавстві Республіки Болгарії. Сама проблема про підвідомчість і підсудність процесу, припускає наявність основного положення, яке свідчить що кожний уповноважений орган має привілей самостійно визначати свою процесуальну спроможність (компетентність) по здійсненню відповідного процесу по конкретній справі. При цьому Закон «Про адміністративне провадження» Республіки Болгарії встановлює, що спори

про підвідомчість між особливими юрисдикціями і судовими органами повинні вирішуватися Окружними або відповідно Верховним судом, залежно від того, хто з них уповноважений розглядати скаргу або протест по незаконному адміністративному акту [6, с. 81].

Відповідно до Закону «Про створення адміністративних судів» від 14 січня 1999 р. в Литві були запроваджені: адміністративні суди п'яти округів, Головний адміністративний суд і відділення з адміністративних справ Апеляційного суду Латвії. З 1 січня 2001 р. відділення з адміністративних справ Апеляційного суду та Головний адміністративний суд об'єднали у Вищий адміністративний суд. Таким чином, в Литві створено дворівневу систему адміністративних судів – п'ять окружних адміністративних судів та Вищий адміністративний суд. Питання визначення підсудності зосереджені у таких видах підсудності як предметна та територіальна, питання підвідомчості у тому, що перед зверненням в адміністративний суд індивідуальні адміністративні акти або дії (бездіяльність) адміністративних органів у багатьох випадках мають бути оскаржені шляхом звернення до органу попереднього розгляду спорів у позасудовому порядку.

В Естонії діють Закон «Про відповідальність держави» від 2 травня 2001 р. та Закон «Про адміністративні процедури» від 6 червня 2001 р. та Закон «Про адміністративне співробітництво» від 29 січня 2003 р., а адміністративне судочинство в Естонії здійснюють окремо утворені адміністративні суди (на сьогодні їх два, але кожен з них має свої офіси в двох містах), окружні суди (їх теж два, в їх структурі діють судові колегії з адміністративних справ) і Державний суд (у ньому теж є судова колегія з адміністративних справ). Тобто, система адміністративних судів в Естонії складається із трьох ланок і лише найнижча ланка є спеціалізованою, хоча у вищих ланках проведено внутрішню спеціалізацію, також проведене розмежування видів підсудності на предметну та територіальну і передбачене розмежування понять «підвідомчість» і «підсудність» у процесі досудового вирішення спорів.

Схожа ситуація склалася і в Латвії. Адміністративне судочинство регулюється Адміністративно-процесуальним законом від 25 жовтня 2001 р., який набрав чинності з 1 лютого 2004 р. Особливість цього закону полягає в тому, що він регламентує не тільки адміністративне судочинство, а й адміністративні процедури з розгляду заяв приватних осіб в адміністративних органах, а також процедуру оскарження та перегляду адміністративних актів і дій в адміністративному порядку та передбачене розмежування понять «підвідомчість» і «підсудність».

У Грузії адміністративне судочинство запроваджено з 2000 р., коли набрав чинність Адміністративно-процесуальний кодекс від 23 липня 1999 р. та Загальний адміністративний кодекс, прийнятий 25 червня 1999 р. В адміністративному судочинстві Грузії субсидіарно також застосовуються положення Цивільного процесуального кодексу (1999 р.). За загальним правилом, перш ніж звернутися до суду особа має подати скаргу в адміністративному порядку. В законодавстві присутнє розмежування понять «підвідомчість» і «підсудність».

Конституція від 5 липня 1995 р. визначає, що у Вірменії діють суди першої інстанції загальної юрисдикції,

Апеляційний Суд і Касаційний Суд, а у передбачених законом випадках і спеціалізовані суди. Інститут адміністративної юстиції представлений Адміністративним судом, що функціонує на основі Судового кодексу від 21 лютого 2007 р. та Адміністративно-процесуального кодексу від 27 листопада 2007 р. Діяльність адміністративних органів урегульована Законом «Про основи адміністративної діяльності та адміністративне провадження» від 18 лютого 2004 р. Цей законодавчий акт використовується судами для оцінки діяльності адміністрації та передбачає застосування терміну «підвідомчість».

Слід зазначити, що, наприклад, у Молдові немає окремих адміністративних судів, хоча Закон «Про судуострій» від 6 липня 1995 р. передбачає можливість функціонування спеціалізованих судових інстанцій. Прийнятий Закон «Про адміністративний суд» 10 лютого 2000 р. не утворює адміністративні суди, як може вдатись із назви, але предметом його регулювання є саме адміністративне судочинство, що здійснюється судами загальної юрисдикції. Як зазначено в цьому Законі, він доповнює положення Цивільного процесуального кодексу, багато його норм є відсильними до останнього. У нормах вище зазначених чинних актів наявне змістовне наповнення такими поняттями як «підвідомчість» і «підсудність» [7].

В німецькій юридичній літературі щодо поняття «підсудність», то вона визначається у двох змістах: об'єктивному й суб'єктивному. В об'єктивному змісті підсудністю розуміється коло справ розглянутих у суді. У суб'єктивному змісті підсудність визначається як з позиції суду, так і з позиції сторін. З позиції суду – це коло прав і обов'язків з розгляду й вирішення правової суперечки; з позиції сторін – підпорядкування останніх судовій діяльності [8, с. 42]. Кодекс адміністративного судочинства Німеччини не виділяє поза рамками підсудності поняття судової підвідомчості. Тому, судова підвідомчість і підсудність об'єднані в єдине поняття підсудності, що, відповідно до німецької юридичної термінології, визначається як «Zustandigkeit der Gerichte» [9, с. 110].

Варто зазначити, що в міжнародних договорах найчастіше використовується термін «компетенція», що обіймає собою терміни «підвідомчість» і «підсудність» як рівнозначні. Тому, залишаючись в руслі традиції розмежування понять «підвідомчості» і «підсудності» при характеристиці різних граней судової компетенції у сфері міжнародного цивільного процесу використовується більше термін «компетенція», як охоплюючий собою обидва дані юридичні категорії [10].

Підсумовуючи наведене, пропонуємо авторські дефініції таких правових конструкцій як «підсудність» і «підвідомчість»: «підвідомчість» – це правовий інститут, що містить в собі норми, які розмежовують повноваження між різними юрисдикційними органами як судовими, так і несудовими під час вирішення спорів; «підсудність» – це правовий інститут, що містить в собі закріплені у Кодексі адміністративного судочинства України норми, якими з урахуванням предмету й суб'єктного складу публічно-правових спорів встановлено правила визначення конкретних адміністративних судів повноважних розглядати і вирішувати спори.

ЛІТЕРАТУРА

1. Оверчук С. В. Спеціальна та персональна підсудність в аспекті принципу рівності громадян перед законом і судом / С. В. Оверчук // Підприємство, господарство і право. – 2004. – № 2. – С. 110-114.
2. Новий тлумачний словник української мови / Укладачі В.В. Яременко, О.М. Сліпущко. – К., 2004. – Т. 2. – 967 с.
3. Авер'янов, В. Українське адміністративне право на етапі реформування: питання нової доктрини / В. Авер'янов // Укр. право. – 2005. – № 1. – С. 185-200.
4. Административное право : учеб. пособие / Л. М. Рябцев, Г. А. Василевич, А. Г. Тиковенко [и др.] ; под общ. ред. Л. М. Рябцева. – Минск : Амалфея, 2009. – 423 с.
5. Неугодніков, А. О. Правовий статус адміністративного суду в Україні: адміністративно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / А. О. Неугодніков. – О., 2006. – 20 с.

6. Ілієв І.В. Підвідомчість і підсудність адміністративних спорів по законодавству республіки Болгарії / І.В. Ілієв // Вісник Одеського університету внутрішніх справ. – 2001. – № 2. – С.81-83.
7. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України // Автори-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003. – 146 с.
8. Давтян Л.Г. Гражданское процессуальное право Германии : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.15 / Л.Г. Давтян. – М., 2002. – 46 с.
9. Tatsachlich ubcr Dcutchland II Die Bundcsrcpublik Deutschland Fakten, Datchn, Bilder. lig.v Lc/ LibonInstitut Bertelsmann. Frankfurt aM, 1992, 215 с.
10. Encyclopedia of Public International Law. [Instalment 1(1991)]. P. 128.

УДК 657.6

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Томіна В.Ю.,
здобувач кафедри адміністративного права і процесу
Національна академія внутрішніх справ

У статті проаналізовано навчально-методичну, наукову літературу та норми чинного законодавства з метою визначення поняття та змісту адміністративно-правового регулювання аудиторської діяльності. Наводиться авторське визначення даного поняття. Особливу увагу звернуто на аналіз окремих елементів адміністративно-правового регулювання аудиторської діяльності, зокрема об'єкту та принципів аудиторської діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, аудит, аудиторська діяльність, елементи, законодавство, правові, принципи, об'єкт, організація.

Томіна В.Ю. / ПОНЯТИЕ И СОДЕРЖАНИЕ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ АУДИТОРСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ / Национальная академия внутренних дел, Украина

В статье проанализированы учебно-методическая, научная литература и нормы действующего законодательства с целью определения понятия и содержания административно-правового регулирования аудиторской деятельности. Приводится авторское определение данного понятия. Особое внимание уделено анализу отдельных элементов административно-правового регулирования аудиторской деятельности, в частности объекта и принципов аудиторской деятельности как объекта административно-правового регулирования.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, аудит, аудиторская деятельность, элементы, законодательство, правовые принципы, объект, организация.

Tomina V.Y. / CONCEPT AND CONTENT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF AUDIT ACTIVITY: THEORETICAL AND LEGAL ANALYSIS / National Academy of Internal Affairs of Ukraine

The article analyzes the educational-methodical, scientific literature and the existing laws in order to determine the concept and content of administrative and legal audit regulation.

Based on the analysis found that under the administrative and legal audit regulation should understand the concept of a comprehensive system that includes a system of legal rules governing the purpose and procedure of auditing, system auditing subjects, principles of organization, forms and methods of their work mechanism of audit activity and its subjects and control system and auditor oversight activities and administrative responsibility for violation of the requirements applicable to the audit.

Established that the content of the administrative and legal audit regulation includes a significant number of items which include: the object and purpose of administrative regulation; system of auditing activities; principles of their organization; forms and methods of their activities; mechanism for managing auditing activities; control system and auditor oversight.

Special attention is paid to the analysis of individual elements of administrative and legal audit regulation, including object and principles of auditing activity as the object of administrative regulations.

In this regard, found that despite the fact that the essence of audit activity is business though, that private law, it is also inherent in public aspect.

The principles of auditing activity as the object of administrative and legal regulation include the following: the principle of independence, confidentiality, payment principle, the principle of objectivity.

Key words: administrative and legal regulation, audit, audit activities, elements, law, legal principles to the organization.

Постановка проблеми. Розвиток в Україні ринкових відносин та нових принципів господарювання протягом останніх двох десятиліть призвів до розмаїття інтересів власників засобів виробництва, менеджерів, акціонерів. Для кожного господарюючого суб'єкта як для користувача фінансової звітності об'єктивно важлива точна діагностика фінансового стану підприємства. Саме аудитор покликаний виявити дійсний стан фінансово-господарської діяльності підприємства, визначити подальші перспективи господарювання. Оскільки на результатах аудиторської перевірки базується багато економічних рішень та перетинається безліч інтересів, у всіх державах аудит достатньо жорстко регулюється. Якщо до початку нинішнього тисячоліття в одних країнах цей процес регулювався самою державою, яка вста-

новлювала норми та нормативи аудиту, здійснювала реєстрацію аудиторів та аудиторських фірм і контроль за їхньою діяльністю (Франція), а в інших – громадськими професійними аудиторськими організаціями (США, Великобританія), то на сьогодні, як було встановлено у підрозділі 1.3 даної роботи, практично кожна держава, в якій визнають основні демократичні цінності і поважають права власника, посилила державний нагляд і контроль за аудиторською діяльністю саме в силу її надзвичайної важливості.

Залежно від того, який зміст мають правовідносини у сфері аудиторської діяльності, формується відповідний арсенал адміністративно-правового впливу на свідомість та поведінку їх учасників. Наведене й обумовлює необхідність наукового аналізу літератури щодо визначення по-